

Sekretarijat UK SKS formirao je 6.XI 1965. godine povodom izlaženja 21. broja lista studenata Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu "Elektron u novim uslovima", komisiju u sastavu: Ratko Butulija, Dejan Milovanović, Danilo Kovačević, Herceg Haris i Boža Radojković sa sledećim zadatkom:

1. Utvrditi razloge pojavljivanja lista "Elektron" u ovom obliku i ustanoviti ko je učestvovao u njegovoj izradi;
2. Dati ocenu pisanja "Elektrona" sa posebnim osvrtom na način pisanja, sadržinu napisa i primenjen metod kritike u njima;
3. Oceniti stanje na Elektrotehničkom fakultetu posle izlaženja "Elektrona" i
4. Predložiti mere koje treba preduzeti.

1. "Elektron" kao list studenata Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu izlazi nekoliko godina povremeno bez fiksiranog datuma izlaženja. Do poslednjeg tj. 21.broja, koji se pojavio sa sufiksom "u novim uslovima", predstavljao je humoristički list studenata prvog fakulteta, koji je tretirao aktuelne probleme iz života i rada na Elektrotehničkom fakultetu.

"Elektron" broj 21 potpuno se razlikuje od dosadašnjih brojeva u tematici, načinu iznošenja materijala i metodu primenjene kritike. Izmene u koncepciji lista su nastale kao posledica stava redakcije lista da je ovo jedini način da se studenti aktivno pokrenu na rešavanje pitanja i problema o kojima svakodnevno kulturni diskutuju izbegavajući da o tome govore na javnim mestima.

Na osnovu pismenih i usmenih izjava, ovaj broj "Elektrona" napisala su samo dva studenta Elektrotehničkog fakulteta Dušan Jovin i Branislav Spasić. Oni su izneli da je bilo predviđeno da oko desetak studenata učestvuje u izradi lista, ali su svi otkazali /uglavnom zbog toga što je list radjen u vreme oktobarskog ispitnog roka/, tako da je ceo list prepušten njima dvojici. Njih dvojica su izjavili da su isključivo oni učestvovali u izradi "Elektrona". Komisija, međjutim, smatra da su u tome direktno i indirektno uzeli učešće i neki drugi drugovi. Tako je Petar Perić, dosadašnji predsednik FOSS učestvovao u ilustrovanju lista, a Branislav Zajeganović je dao redakciji privatno pismo vojnika Mijata Nešovića sa ciljem da se objavi. Budući da je jedan deo pisma odgovarao koncepciji ovog broja "Elektrona", D. Jovin i B. Spasić stavili su ga u list bez znanja samog autora.

Dvadeset i prvi broj "Elektrona" je po izjavi njegovih autora radjen u kratkom vremenskom roku i to u prostorijama Komiteta SK Elektrotehničkog fakulteta.

2. Najveći deo napisa u ovome broju "Elektrona" uopšteno i dvosmisleno, preko najčešće tendenciozno izabраниh simbola, podvrgava neprincipijelnoj kritici praktično sve oko sebe, bez izdvajanja i konkretnog iznošenja problema koji stvarno egzistiraju. Bez obzira na prividno različitu tematiku tretiranu u listu "Elektron u novim uslovima" predstavlja nerazdvojivu celinu te ga tako treba i ocenjivati. Tako gledan, kao celina ovaj list izražava nepoverenje u naše socijalističko društvo i posebno Savez komunista i pretstavlja kritiku sa njemu objektivno tuđih pozicija, bez obzira šta su autori želeli da kažu.

Pojedinačno analiziranje celih napisa, ili njihovih delova i pojedinih rečenica može čak i da donekle umanji utisak o idejnoj deformisanosti lista, ali ipak služi kao ilustracija shvatanja, ideja i metoda kritike autora.

Napis "Non shole sed vite discimus", predstavlja autorovu iskrivljenu analizu o navodno pogrešnom dvadesetogodišnjem periodu vaspitanja omladine u našoj zemlji i ustvari čitav naš dvadesetogodišnji život, rad i razvitak dovodi u sumnju; "Eci, peci, pec" je pesma u kojoj autor, služeći se providnom ogradom - "onaj drug levo, onog visokog druga itd.- na potpuno iskrivljen i uopšten način, sa jasnom dozom omalovažavanja i diskreditovanja govori o visokim političkim rukovodiocima; "Leva priča iliti žitije jednoga sveca" pretenduje da prikaže, navodno, uspon političkog rukovodioca do visokog položaja, i njegova degeneracija; "Predgovor za jednu nenapisanu pesmu", po zamisli autora, treba da prikaže razvojni put našeg društva u dvadeset godina, ali je ovaj napis takvog karaktera da obiluje nizom iskrivljenih pogleda i ideja, ne prežući čak ni od toga da na najvulgarniji način skrnavi borce pale u ratu /"Ali ona ispaljuje vaše potajne oči, testament palih što zemlju nadjubriše"//; "Uja" je pesma koja na izrazito apolitičan i reakcionaran način prikazuje lik komuniste u našem društvu; "Napred u nove razne pobede" predstavlja nabacanu gomilu nepovezanih reči koje su razmeštene u vidu petokrake zvezde i na taj način preko tih simbola čitavom pokretu pripisuje konfuzija, frazeologija itd.; niz oglasa pod naslovom "Unutrašnje reklame po referatu", pored toga što vredjaju naš celokupan društveni razvoj ne prežu ni od toga da neukusno upotrebljavaju čak i ime druga Tita /Radna organizacija pod naslovom "Druže Tito mi ti se kunemo" raspisuje konkurs za omladinskog rukovodioca itd./.

Najkarakterističniji citati iz navedenih napisa, koji izrazito dokumentuju ranije navode o karakteru ovoga lista su sledeći: "Društvo, stani časak društvo. Obraća ti se jedna tvoja komponenta, jedan individuum. Stani časak i zaviri u ovo zdanje da pogledaš kako napreduju radovi. Da vidiš da je nešto trulo u državi Danskoj. Bolesan sam društvo, raspada se nešto u meni. Pogledaj, društvo, da vidiš, da li bi pomogla restauracija. Osećam se bolesnim i molim da mi se prepíše lek. Nije grip, tuberkuloza i slično. Inače obratio bih se ja nadležnom lekaru, već neka društvena bolest". "Otadžbino, učitelji, znate li vi šta su to šarene laže? Ako znate zašto ste nam njima zamazivali oči pa nam je život gledan iz školske klupe jednostavan i lep"; "Ali ova pesma nije imala tatu u ratu, ni ujaka u Americi, ni dukate u šljivaru. Ona kupuje svetlu budućnost na otplatu"; "Komunisti gde ste se skrili? Čekamo vas, primer da date. Dokle ćete, savest vam vašu o svesti samo da trabunjate"; "Kapital radja kapital"; itd..

Komisija zaključuje da je poslednji broj "Elektrona" izašao oktobra 1965. godine, odstupio je od svih do tada negovanih metoda rada u redakciji lista, i predstavlja uopšteno i generalisano kritikovanje celokupne naše društvene i političke sredine i stvarnosti, na način koji nije prihvatljiv, jer ne doprinosi rešavanju postojećih problema, već ih tretira neodgovorno, nekonkretno i tendenciozno. Uopštavanje izolovanih pojava, makar koliko neke od njih bile i negativne, dovodi samo do suprotnih efekata, odnosno sugerise utisak da one apsolutno karakterišu naše društvo, što svakako nanosi neprocenjive štete pri objektivnom sagledavanju društvenih, političkih i ekonomskih uslova u kojima se nalazimo.

Objektivno značenje svega što je u ovom listu napisano, pozicija sa koje je to rečeno odudara od pozicije i stavova Saveza komunista.

3. Upoznavši se sa sadržinom "Elektrona" broj 21 sekretarijat UK SKS pozvao je grupu komunista sa Elektrotehničkog fakulteta da zajednički proanaliziraju celokupnu sadržinu "Elektrona" zauzmu određene stavove i usmere buduću akciju na tom polju. Posle ovoga održan je sastanak komiteta SK Elektrotehničkog fakulteta na kome su bili i drugovi iz FOSS-a. Tom prilikom je razmatran ceo problem. Zatim je održan sastanak OOSK E i N odseka - apsolute-nata. Fakultetski komitet Elektrotehničkog fakulteta je potom osnovao komisiju koja je obavila dva razgovora sa piscima lista.

O svemu ovome se medju studentima diskutuje, uglavnom, pojedinačno i privatno, pri čemu se zauzimaju različiti stavovi. Izuzetak čini OOSK E i N odseka - absolvenata koja je na sastanku posvećenom zadacima komunista u sprovođenju privredne reforme izmenila predvidjeni dnevni red i razmatrala pitanje sadržine, mesta i uloge "Elektrona".

I članovi ove OOSK imali su različite stavove, od idejno potpuno iskrivljenih /"Kakva je kompetentnost ljudi sa strane da nas uče pameti i da pronalaze smisao u rečima ljudi koje ne poznaju". "Principijelno je u tome kako će neko to sa strane da prihvati" - citat iz zapisnika/ do pravilnih stavova. I sami zaključci sa ovoga sastanka predstavljaju kompromis različitih stavova, jer pored osude pisanja 21 broja "Elektrona" sadrže i izvesna gledanja na društvene probleme u duhu pisanja "Elektrona". U odnosu na "Elektron" ova osnovna organizacija je zauzela sledeći stav:

"Komunistima je stran nekonstruktivan način tretiranja društvenih deformacija u listu "Elektron" jer se tako ne određuje put njihovog iskorenjavanja. Neke generalizacije o liku članova SK kao naprimer povlačenje u sebe, nedovoljna svest komunista, kvazirevolucionarnost i druge, kao i način korišćenja simbola - petokraka zvezda, crvena boja i "skretanje u levo" u člancima lista "Elektroh" organizacija ocenjuje kao neprihvatljive i ocenjuje ih kao kritizerstvo".

po g. zupar... komisija
Komisija smatra da i neki članovi FK SK i FOSS-a Elektrotehničkog fakulteta nemaju jasne i potpuno raščišćene stavove o pisanju "Elektrona", i da ovi forumi treba da preispitaju direktno i indirektno učešće svojih pojedinih članova u izdavanju "Elektrona" i primene konkretne mere, kao i posebno posvete pažnju sagledavanju svih idejnih i političkih problema koji su se u ovom slučaju ispoljili.

Komisija, takođe, ocenjuje da organizacija Saveza komunista na Elektrotehničkom fakultetu nije blagovremeno reagovala na stvaranje izvesne atmosfere malogradjanštine i kritizerstva i nije se dovoljno uporno borila da se u samoj organizaciji Saveza komunista, kroz svakodnevni rad različite nepravilnosti uočavaju i na konstruktivan način kritikuju i menjaju. Posebno, po oceni komisije, treba istaći da i ovaj slučaj ukazuje da nizak nivo idejnog i političkog života, o čemu fakultetska organizacija SK mora posebno da povede računa.

4. Na osnovu obavljenih razgovora sa autorima napisa u "Elektronu" i njihovih pismenih izjava, kao i razgovora sa članovima komisije FK SK Elektrotehničkog fakulteta, komisija UK SKS je došla do sledećih zaključaka:

a/ Autori napisa D. Jovin i B. Spasić nisu pokazali ni u jednom trenutku da odstupaju od sadržine i načina na koji su iznošeni stavovi u "Elektronu". Karakteristična je izjava D. Jovina: "Stojimo iza onoga /misli se na napise/ - mi smo tako mislili i tako smo pisali".

b/ Autori ističu da su imali najbolje namere, odnosno da aktiviraju rad studenata na fakultetu na svim poljima, ali ne shvataju da način kritike i metod koji su prihvatili izazivaju samo suprotne efekte.

c/ Autori stoje na stanovištu da se pojave mogu iznositi u opštem obliku i bez poznavanja konkretnih činjenica, što ukazuje na iskrivljen stav o ulozi i mestu kritike uopšte u našem društvu. Karakteristično je njihovo mišljenje da u zavisnosti od stepena dobronamernosti svaka kritika može da se ocenjuje u pozitivnom ili negativnom smislu. Oni ne shvataju šta objektivno znači ovakvo pisanje i istupanje.

d/ Idejni nivo i politička zrelost pisaca napisa, kao i jednog broja drugih studenata koji su podržali njihove stavove, daleko zaostaju za onim idejno-političkim nivoom koji je neophodan za svakog člana SK.

Polazeći od toga da D. Jovin i B. Spasić i dalje amatiraju da je metod kritike koji su primenili u "Elektronu" /uopštavanje i generalisanje pojedinih, često izolovanih pojava, dvosmisleno izražavanje, nipodaštavanje i skrnavljenje pojedinih od društva usvojenih vrednosti i odnos prema SKJ itd., pravilan i da na taj način treba rešavati probleme i kritikovati odgovarajuće pojave, komisija UK SKS zaključuje da je to sve strano Savezu komunista, društvenoj stvarnosti i kritici, pa zbog toga smatra da imenovane treba najstrožije partijski kazniti.

Komisija takodje smatra da u cilju pravilnog sagledavanja negativne uloge "Elektrona" i u njemu primenjene metode kritike, treba mobilisati sve društvene snage Elektrotehničkog fakulteta. Posebno je značajno da se dokumentovano osude svi oni koji su istomišljenici sa piscima "Elektrona". Treba medju studentima kontinuirano i neprekidno razvijati smisao za konkretnu kritiku i osećaj za razlikovanje idejnog od neidejnog, konstruktivnog od rušilačkog pozitivnog od negativnog, demoralizatorskog istupanja - od onog koji potstiče komuniste na bolji rad. Ovaj rad će zahtevati puno angažovanja svih društvenih i političkih organizacija na Elektrotehničkom fakultetu uz pune napore svakog pojedinca. Napravnosti koje postoje u organizacijama SS i SK na Univerzitetu i na koje su ukazivali pojedinci prilikom rada komisije, treba dokumentovano izneti i zatim pristupiti njihovom rešavanju i otklanjanju, kako u samim fakultet-skim organizacijama tako i u drugim forumima na Univerzitetu.

Beograd,
22.XI 1965.

Handwritten notes and signatures:

09077
 [Illegible handwritten notes and signatures, including names like 'Bogdan' and 'Bogdan' and various dates and initials.]